

ПЕДАГОГІКА

УДК 378.25:001.895

DOI 10.24195/2414-4665-2023-2-1

Зоя Георгієвська,

викладач кафедри іноземних мов,
Одеський національний економічний університет,
вул. Преображенська, 8, м. Одеса, Україна,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9121-3607>

Юліана Петрова,

викладач кафедри іноземних мов,
Одеський національний економічний університет,
вул. Преображенська, 8, м. Одеса, Україна,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4513-8738>

ІННОВАЦІЙНІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖКУЛЬТУРНІ КОМУНІКАЦІЇ» В БІЗНЕС-ОСВІТІ

Однією з найважливіших рис нашого часу є зростання числа людей, які знаходяться в контакті з культурами, відмінними від їхньої рідної культури. Процес всесвітньої глобалізації сприяє розумінню комунікації між різними культурними системами як істотного елемента картини сучасного світу. Пов'язані з явищем глобалізації процеси передбачають регулярні контакти в різних сферах між представниками різних культур. Така ситуація вимагає вирішення поставлених практичних завдань та питань культурної адаптації представників однієї культури на теренах існування іншої культурної спільноти. Актуальною проблемою сьогодення в контексті якості вищої освіти залишається міжкультурна комунікація, що сприяє формуванню професійно-комунікативної компетентності майбутніх фахівців.

Стаття присвячена розгляду питання використання інноваційних та інформаційних технологій у викладанні навчальної дисципліни «Міжкультурні комунікації». У статті проаналізовано поняття «комунікація», «міжкультурна комунікація», «мовленнєвий етикет». Розглянуто проблему формування здатності особистості до ефективної міжкультурної комунікації як засобу розуміння ментальних особливостей різних культур, що є гарантом ефективного діалогу культур у сучасному світі. Підкреслено важливу роль мовленнєвого етикету в міжкультурному спілкуванні.

Мета статті – показати переваги користування комп'ютерними технологіями на прикладі викладання навчальної дисципліни «Міжкультурні комунікації», як сьогоденні інноваційні технології можуть стати ефективним засобом навчання дисципліни «Міжкультурні комунікації». Розкрито роль застосування мультимедійних заходів у вирішенні завдань міжкультурної комунікації. Також у статті подано аналіз дослідження практичної діяльності викладачів кафедри іноземних мов у рамках викладання цієї навчальної дисципліни. Новизна дослідження полягає в порівнянні інтерактивного потенціалу інноваційних та інформаційних технологій, які використовуються для навчання студентів. Викладачі, ґрунтуючись на своєму практичному досвіді, показують можливості даних технологій при роботі в режимах онлайн та офлайн в організації позааудиторної роботи, стимулювання самостійної когнітивної активності студентів, створення умов для індивідуальної та групової навчальної діяльності. Отримані результати досліджень та аналіз публікацій свідчать про те, що питання про використання інноваційних та інформаційних засобів при вивченні навчальної дисципліни «Міжкультурні комунікації» є надзвичайно складним та значущим.

У статті робиться висновок про визначення змісту понять «інноваційні та інформаційні технології», «міжкультурна комунікація» та її значення для професійної діяльності майбутніх фахівців.

Ключові слова: інновації, інформаційні технології, дистанційне навчання, інтерактивна дошка, бізнес-освіта, культура, комунікація, міжкультурні зв'язки, англійська мова.

Вступ та сучасний стан досліджуваної проблеми.

Інформаційні технології вже давно стали невід'ємною частиною нашого життя і продовжують проникати у сферу освіти, наприклад, у галузі викладання іноземних мов. Вони допомагають вивести процес навчання на якісно інший рівень, сприяють мотивації студентів до навчання з використанням комп'ютерних технологій і гаджетів, які вже стали звичними для них, що робить впровадження інформаційних технологій у сферу освіти постійно актуальним завданням.

Мета та завдання. Особливого значення ця проблема набуває сьогодні, в умовах, коли Україна дедалі більше входить до європейської та світової культури, виходить на світові ринки, взаємодія з іноземними партнерами набуває першорядної важливості у веденні бізнесу. У цих умовах навчання іноземних мов покликане підготувати багатомовну полікультурну особистість, здатну використовувати іноземну мову як засіб міжкультурного та міжособистісного спілкування, як інструмент долучення до національних і світових культур.

Навчання іноземної мови з використанням комп'ютерних технологій має такі особливості:

1) можливість індивідуального спілкування здобувача знань із викладачем, а також із товаришами по навчанню;

2) широкий доступ до величезної кількості всеосяжних і різноманітних джерел мовної та немовної (культурознавчої) інформації.

Найповніше відображає рівень розвитку сучасних інформаційних технологій «загальна класифікація новітніх технологій у навчальному процесі, що ґрунтується на відмінності їхніх дидактичних цілей» (Бех, 2008). Відповідно до цієї класифікації існує 4 категорії інформаційних технологій: навчальні, довідкові, прикладні та комунікаційні системи.

Методи дослідження. Оскільки діалог іноземною мовою може відбутися тільки в тому разі, якщо його учасники володіють необхідними для цього навичками, до категорії навчальних інформаційних технологій належать спеціальні та універсальні навчальні комп'ютерні програми, що дають змогу міцно засвоїти певний фонетичний, лексичний і граматичний матеріал. Спеціальні електронні навчальні посібники розраховані на реалізацію конкретних цілей навчання та застосовуються переважно для оволодіння невеликим за обсягом навчальним матеріалом з метою формування міцних навичок. Прикладом такої навчальної програми, яка останнім часом набирає популярності серед тих, хто самостійно вивчає іноземні мови, може слугувати програма DuoLingo, що дасть змогу за умови регулярності занять засвоїти певну кількість лексичних одиниць і граматичних конструкцій. Серед переваг навчальних програм цієї категорії можна відзначити вільний часовий графік навчання, відсутність необхідності перебувати в певному місці в певний час, що є перевагою для людей із щільним графіком роботи або з обмеженими можливостями. До недоліків використання подібного роду програм можна віднести відсутність безпосереднього спілкування з викладачем, яке давало б можливість поставити запитання та прояснити незрозумілі моменти. Також певний набір функцій цих програм часто є платним, що також створює відомі перешкоди для навчання й не дає можливості використовувати всі функції навчальної програми в повному обсязі.

Також існує безліч універсальних комп'ютерних програм, які здатні реалізувати різноманітні цілі та завдання навчання за рахунок поєднання можливостей інтегрування різних курсів у єдину систему. І хоча пропонується тут інформація значною мірою сприяє залученню до культури країн мови, що вивчається, «пізнання її не повинно ставати самоціллю, а лише приводом для глибшого розуміння й осмислення своєї рідної культури» (Бондар, 2008). Тому для здійснення справжньої міжкультурної комунікації робота з цими програмами потребує методичного доопрацювання з боку викладача.

Категорію довідкових інформаційних технологій утворюють довідкові комп'ютерні системи, які здатні надати додаткову інформацію, здійснити демонстрацію за запитом, представити факти для самостійного дослідження. Особливого значення тут набувають можливості для порівняння географічного положення країн, економічних процесів, особливостей устрою та життя держав. Це один зі способів створення умов для діалогу культур, що стимулює здобувачів збільшувати й поглиблювати обсяг знань про свою країну та інші країни, сприяє формуванню почуття гордості за власну країну, зближенню людей, розвитку порозуміння та добрих стосунків.

До категорії прикладних програм можна віднести текстові редактори, бази даних та електронні таблиці. Також сюди входять програми загального призначення для виконання творчих робіт, фіксації та аналізу результатів пошуку тощо. Тут слід відзначити редактори тексту та програми створення презентацій, оскільки вони є найдоступнішими загальними програмами, які дають змогу здобувачеві знань вводити та редагувати інформацію, оформлювати роботу відповідно до вимог ДСТУ й виводити її на друк.

В останніх модифікаціях текстових редакторів є вже вбудовані інформаційні системи, які дають змогу перевіряти орфографію та граматику, підбирати термінологію, а також використовувати шаблони різних документів (листів, факсів). У поєднанні із зазначеними вище довідковими системами ця категорія інформаційних технологій видається незамінною в роботі над проектами (наприклад, представлення окремих іншомовних країн). Перевага цих програм полягає в тому, що здобувачі знань можуть працювати з ними як самостійно, так і в групах по 2–3 особи, перетворюючи процес навчання на колективну творчість, що сприяє набуттю навички командної роботи. Однак найбільші перспективи відкривають комунікаційні системи (локальні мережі, Internet, інтерактивне дистанційне навчання), які дають змогу обмінюватися письмовою, голосовою або візуальною інформацією між студентами або між викладачем і студентами. Технології цієї категорії дають можливість використовувати ширший діапазон навчальних матеріалів, реалізують групові види діяльності, сприяють розвитку комунікативних умінь і навичок. Це, у свою чергу, розширює кругозір здобувачів знань до всеєвропейського, всесвітнього масштабу, підвищує рівень загальної культури, а також культури мислення, спілкування та мовлення. Водночас розвивається готовність сприяти налагодженню міжкультурних ділових і наукових зв'язків, представляти свою країну на міжнародному рівні, ставитися з повагою до духовних цінностей інших країн і народів.

У низці сфер використання мережі Internet у навчанні іноземної мови найбільш значущими слід назвати такі:

1. Електронна пошта. З її допомогою, насамперед, здійснюється пошук інформації для налагодження e-mail контактів, набуття навичок складання та оформ-

лення особистого листа, а також робота з діловою кореспонденцією.

2. Інтернет-пошук. Пріоритетним видом робіт у цьому напрямі є вдосконалення навичок пошуку, аналізу та презентації матеріалу за заданим напрямом. Їх результатами стає створення презентацій, виконання індивідуальних і колективних завдань, творчих проєктів. За наявності належного обладнання та відповідної підготовки здобувачів знань цей вид діяльності може стати найпотужнішим стимулом для подальшої міжкультурної комунікації та вивчення іноземної мови. У зв'язку з тим, що на сучасному етапі розвитку суспільства вивчення іноземних мов здійснюється з метою оволодіння мовою як засобом повноцінного спілкування, важлива роль у цьому процесі відводиться міжкультурній комунікації. У сучасному світі міжкультурна комунікація стала звичним явищем у багатьох сферах життя людей, які дедалі більше виявляють інтерес до культур інших народів, прагнуть пізнати особливості їхнього національного характеру та найважливіші духовні цінності. У міжкультурній комунікації відбувається взаємодія культур за допомогою участі в процесі комунікації їхніх носіїв, які належать до різних національних культур, що зумовлює необхідність налагоджувати міжкультурні зв'язки між представниками різних культур і конфесій. При цьому важлива роль відводиться мові як єдиному можливому інструменту, за допомогою якого відбувається взаєморозуміння та взаємодія між представниками різних культур.

3. На особливу увагу тут заслуговує використання інтерактивних технологій під час навчального процесу, зокрема у викладанні навчальної дисципліни «Міжкультурні комунікації», що відповідає вимогам сучасного суспільства. Нині в багатьох країнах у процесі навчання інтенсивно використовуються засоби масової комунікації та інформації, які є важливим компонентом інформаційної структури сучасного суспільства. Інформатизація освіти загалом охоплює комплекс соціально-педагогічних перетворень, пов'язаних із насиченням освітніх систем інформаційною продукцією, засобами й технологіями. Процес реорганізації освіти з метою впровадження в навчання нових методик, заснованих на використанні комп'ютерних технологій, в Україні почали здійснювати з 1994 року; і він набув масових масштабів під час вимушеного карантину в період пандемії COVID-19, коли відвідування закладів освіти було неможливим, і дистанційне навчання з використанням інформаційних технологій стало єдиним можливим способом отримання знань.

Результати. Застосування сучасних інформаційних технологій в освіті покликане підготувати сучасного випускника до відповідності тим вимогам, які висуває роботодавець, підвищити його рівень компетентності. Традиційна підготовка фахівця зводиться до засвоєння здобувачами знань стандартного набору знань, умінь і навичок. На відміну від традиційного, компетентнісний підхід передбачає розвиток «здатності орієнтуватися в розмаїтті складних і непередбачуваних робочих

ситуацій, мати уявлення про наслідки своєї діяльності, а також нести за них відповідальність». Під компетенцією розуміється особиста спроможність фахівця вирішувати певний клас професійних завдань і готовність до своєї професійної ролі в тій чи іншій галузі діяльності. Поняття «компетенція» включає сукупність взаємопов'язаних якостей особистості (знань, умінь, навичок, способів діяльності), що задаються стосовно певного кола предметів і процесів, і необхідних для якісної продуктивної діяльності стосовно них.

Відповідно, щоб сформувати компетентного випускника в усіх потенційно значущих сферах професійної освіти та, власне, життєдіяльності, необхідно застосувати нові інтерактивні методи навчання, технології, що розвивають пізнавальну, комунікативну та особистісну активність нинішніх студентів. Компетентнісний підхід передбачає, що основний акцент робиться не просто на отриманні студентами деякого обсягу знань і вмінь, а також на формуванні системного набору компетенцій. Для сучасної успішної професійної діяльності більш значущими та ефективними є не розрізнені знання, а узагальнені навички, що проявляються в умінні розв'язувати життєві та професійні проблеми й задачі, здібності до спілкування, зокрема з представниками інших культур іноземною мовою, підготовка у сфері інформаційних технологій і низка інших навичок соціального значення.

Обговорення. Реалізація компетентнісного підходу передбачає широке використання в навчальному процесі інтерактивних форм проведення занять (комп'ютерних симуляцій, розбору конкретних ситуацій) у поєднанні з позааудиторною роботою з метою формування та розвитку професійних навичок учнів. У зв'язку зі скороченням аудиторного часу та вимогами до якості підготовки випускника, що підвищуються, великого значення набувають активні часозберігаючі технології навчання, які стають необхідним чинником для становлення професіонала на сучасному ринку праці.

Сучасні інформаційні технології мають низку переваг, які дають змогу успішно розв'язувати поставлені цілі й завдання в освітньому процесі та при цьому економити аудиторний час. Наочність, можливість використання комбінованих форм подання інформації, інтерактивність, доступ до світових ресурсів, опрацювання та зберігання великих обсягів інформації дають змогу підвищити ефективність засвоєння знань, допомагають розпізнати індивідуальні особливості студента, виховати в нього особистісний інтерес до пізнання, застосування здобутих знань та, зрештою, до творчості.

Підвищення мотивації, диференційований підхід до студентів із різним рівнем готовності до навчання – необхідні складові освітнього процесу.

Нами було проаналізовано досвід роботи низки викладачів, які використовують інформаційні технології, зокрема інтерактивну дошку, для вирішення цілей і завдань, поставлених сучасними світовими стандартами, а також власні спостереження за процесом навчання.

Необхідність в інтерактивній дошці виникає на перших же заняттях у рамках навчальної дисципліни «Міжкультурні комунікації», оскільки під час роботи з новими поняттями та прикладами важливо не лише почути, а й наочно побачити прояв характерних рис незнайомої культури. У разі використання традиційної дошки з крейдою час на запис багаторазово збільшується. Крім того, у міру заповнення простору дошки доводиться стирати стару інформацію, що унеможливає повернутися до неї пізніше.

Технічні засоби, що забезпечують реалізацію інтерактивних методів навчання, включають у себе організаційну, комунікаційну та комп'ютерну техніку. У своїй роботі викладачі широко використовують аудіозасоби, графічні та фотографічні засоби, відео- і телевізійні матеріали. Із комп'ютерних засобів навчання для взаємодії викладача з аудиторією якнайкраще зарекомендували себе інтерактивні дошки (мультимедійний проектор і екран), які дають змогу забезпечити найповнішу взаємодію та підвищити активність і мотивацію студентів.

Під час практичних занять викладачі нашої кафедри іноземних мов використовують мультимедійні презентації, де новий матеріал презентують студентам у вигляді мультимедійних слайдів, що містять текстову інформацію, ілюстрації, фотографії, аудіо- та відеоматеріали тощо. Сучасні мультимедійні системи дають змогу зробити подання матеріалу максимально зручним і наочним для студентів, що полегшує запам'ятовування інформації, значно скорочує час навчання, формує глибше розуміння матеріалу, що вивчається, стимулює інтерес до навчання.

Цінність презентації полягає в тому, що вона дає змогу акцентувати увагу аудиторії на значущих моментах інформації, що викладається, зробити виклад навчального матеріалу яскравішим та виразнішим, поєднувати в часі усний матеріал із безперервною демонстрацією слайдів. Завдяки презентації викладач має можливість використовувати роздатковий матеріал для студентів (довідковий матеріал, пам'ятки, таблиці). Мультимедійна презентація дає змогу демонструвати зображення у великих розмірах і активізує у студентів зоровий і слуховий канали сприйняття (Пометун, 2004), а образні прийоми запам'ятовування (ілюстрації, схеми, графіки) значно покращують ефективність сприйняття інформації. Крім мимовільної пам'яті, задіюються інші види пам'яті – емоційно-образна, словесно-логічна, довільна. На думку дослідників, система вправ для роботи з відеоматеріалами включає три етапи: попереднє зняття мовних і понятійних труднощів; презентація та сприйняття відеоінформації; розвиток умінь монологічного та діалогічного мовлення (Галіцина, 2005).

У зв'язку з цим, мультимедійній презентації передують знайомство з новою лексикою, даною в перекладі іноземною мовою, і необхідний лексичний коментар, що забезпечує максимальне розуміння викладеного матеріалу.

Під час презентації викладач може давати необхідні коментарі, а студенти можуть переглядати переклад нових дієслів або важких слів, список яких має кожен. Після презентації студенти відповідають на запитання, демонструючи рівень засвоєння отриманої інформації та комунікативні здібності, обговорюють найбільш вподобані моменти, будують монологічні висловлювання, дискутують. Також широко застосовується виконання творчих лексичних завдань.

Практика показує, що використання сучасних технологій робить лекцію інформативно й емоційно насиченою та значно підвищує ефект навчання.

Висновки. Таким чином, практична цінність використання інтерактивних технологій у процесі навчання в рамках навчальної дисципліни «Міжкультурні комунікації» очевидна. Правильне їх застосування сприяє якісному становленню міжкультурної комунікативної компетенції. Інформатизація навчання на кафедрі іноземних мов є стратегічно важливим напрямом розвитку та вдосконалення міжкультурної обізнаності нових представників сучасного суспільства. Застосування аудіовізуальних інтерактивних технологій у практиці викладання, безумовно, сприяє підвищенню ефективності підготовки сучасних спеціалістів найвищого рівня та вигідно позиціонуватиме їх на світовому рівні.

Проаналізувавши можливості використання сучасних інформаційних технологій у навчанні іноземних мов, можна зробити висновок про те, що за всього свого різноманіття їх не можна розглядати як альтернативу традиційним підручникам. З огляду на те, що їхнє використання на заняттях неможливе без участі вчителя, вони є лише новими технічними засобами навчання, що дають змогу успішніше впоратися з поставленим завданням. Водночас завдяки створенню сприятливих умов для залучення студентів до активного діалогу культур, ці технології сприяють успішній реалізації соціального замовлення суспільства та забезпеченню необхідного рівня володіння іншомовною мовленнєвою діяльністю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія : підручн. Київ : Либідь, 1998. 558 с.
2. Бех І.Д. Цілісність особистості як теоретико-прикладна проблема. *Педагогіка і психологія*. 2008. № 2. С. 40–49.
3. Бондар С.П. Методи навчання. *Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний ред. В.Г. Кремень*. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
4. Державна програма «Вчитель». *Офіційний сайт Кабінету Міністрів України*. URL: http://www.mon.gov.ua/laws/KMU_379.doc
5. *Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України / гол. ред. В.Г. Кремень*. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
6. *Ігри дорослих. Інтерактивні методи навчання / упорядник Л. Галіцина*. Київ : Ред. загальнопед. газ., 2005. 128 с.
7. *Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід : метод. посібник / авт.-уклад. : О. Пометун, Л. Пироженко*. Київ : АПН, 2012. 136 с.

8. Карамушка Л.М. Рольова гра. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; гол. ред. В.Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.

9. Кирилова Н.Б. Від медіаосвіти – до медіакультури. *Медіаосвіта*. 2005. № 5. С. 40–44.

10. Клепко С.Ф. Філософія освіти в європейському контекст. Полтава : ПОППО, 2006. 328 с.

11. Крюкова Д. Інтелектуальна культура особистості майбутнього фахівця. Розвиток психологічної культури учнівської молоді в системі неперервної професійної освіти : навчально-методичний посібник / за ред. В.В. Рибалки. Київ : ІППО АПН України, 2005. С. 81–85.

12. Митник О. Теоретико-методичні основи підготовки майбутнього вчителя до формування культури мислення молодшого школяра : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук : 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти». Київ, 2010. 23 с.

13. Національна стратегія розвитку освіти України на 2012–2021 роки. URL: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>

14. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посібн. / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко ; за ред. О.І. Пометун. Київ : Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.

15. Щербань П.М. Навчально-педагогічні ігри : навч. посібник. Київ : Вищ. шк., 2003. 112 с.

16. International Encyclopedia of the Social and Behavioral Sciences. Vol. 14 / Eds. N.I. Smelser and P.B. Daltes. Oxford. P. 949.

17. Kuby R. Media Literacy in the Information Age. New Brunswick; London, 1997. 484 p.

18. Potter W.J. Media Literacy. Thousand Oaks. London : Sage Publication, 2001. 423 p.

19. Recommendations Adressed to the Unions Education Scientific and Cultural organization UNESCO. In. Education for the media and the Digital Age. Vienna : UNESCO, 1999. P. 273–274. Reprint in: Outlooks on Children and Madia. Goteborg : UNESCO and NORDICOM, 2001. P. 152.

20. Tyner K. Literacy in a Digital World. Mahwah; New Jersey; London : Lawrence Erlbaum Associates Publishers, 1998.

21. Vlasiuk I. Determinational criterias of economist's professional and terminological competence development. *International Journal of Economics and Society*. Memphis, USA : ICES Foundation, 2015. Vol. 1, Issu 1. P. 121–124.

REFERENCES

1. Aleksiuk, A.M. (1998). Pedagogika vyshchoi osvity Ukrainy: Istoriia. Teoriia: pidruchn [Pedagogy of Higher Education in Ukraine: History. Theory: pidruchn.]. K. : Lybid [in Ukrainian].

2. Bekh, I.D. (2008). Tsilnist osobystosti yak teoretyko-prykadna problema [Personal integrity as a theoretical and applied problem]. *Pedahohika i psykholohiia – Pedagogy and psychology*, 2, 40–49 [in Ukrainian].

3. Bondar, S.P. (2008). Metody navchannia [Teaching methods]. *Entsyklopediia osvity / Akad. ped. nauk Ukrainy; holovnyi red. V.H. Kremen. – Encyclopedia of education / Acad. ped. Sciences of Ukraine; V.H. Kremen (Ed.)*. K. : Yurinkom Inter [in Ukrainian].

4. Derzhavna prohrama “Vchytel” / Ofitsiinyi sait Kabinetu Ministriv Ukrainy [State program “Teacher” / Official website of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. *mon.gov.ua*. Retrieved from http://www.mon.gov.ua/laws/KMU_379.doc [in Ukrainian].

5. Kremen, V.H. (Eds.). (2008). *Entsyklopediia osvity / Akad. ped. nauk Ukrainy [Encyclopedia of education / Acad. ped. Sciences of Ukraine]*. Kyiv : Yurinkom Inter [in Ukrainian].

6. Ihry doroslykh. Interaktyvni metody navchannia (2005). [Adult games. Interactive teaching methods]. Compiled by L. Halitsyna. K. : Red. zahalnoped. haz. [in Ukrainian].

7. Interaktyvni tekhnolohii navchannia: teoriia, praktyka, dosvid (2012). [Interactive learning technologies: theory, practice, experience: method, manual] by: O. Pometun, L. Pirozhenko. K. : APS [in Ukrainian].

8. Karamushka, L.M. (2008). Rolova hra [Role-playing game]. *Entsyklopediia osvity / Akad. ped. nauk Ukrainy; holovnyi red. V.H. Kremen. Encyclopedia of education / Acad. ped. Sciences of Ukraine; V.H. Kremen (Ed.)*. K. : Yurinkom Inter [in Ukrainian].

9. Kyrylova, N.B. (2005). Vid mediaosvity – do mediakultury [From media education to media culture]. *Mediaosvita – Media education*, 5, 40–44 [in Ukrainian].

10. Klepko, S.F. (2006). *Filosofiia osvity v yevropeiskomu konteksti [Philosophy of education in the European context]*. Poltava : POIPPO [in Ukrainian].

11. Kriukova, D. (2005). Intelktualna kultura osobystosti maibutnoho fakhivtsia [Intellectual culture of the future specialist's personality]. *Rozvytok psykholohichnoi kultury uchnivskoi molodi v systemi neperervnoi profesiinoi osvity – Development of psychological culture of students in the system of continuous professional education*. V.V. Rybalka (Ed.). K. : IPPO APS Ukrainy, 81–85 [in Ukrainian].

12. Mytnyk, O.Ya. (2010). Teoretyko-metodychni osnovy pidgotovy maibutnoho vchytelia do formuvannia kultury myslennia molodshoho shkoliara [Theoretical and methodological bases of future teacher's preparation for the formation of junior schoolchildren's culture of thinking]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kyiv, 23 [in Ukrainian].

13. Natsionalna stratehiia rozvytku osvity Ukrainy na 2012–2021 roky [National Strategy for the Development of Education of Ukraine for 2012–2021]. Retrieved from <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf> [in Ukrainian].

14. Pometun, O.I., & Pyrozhenko, L.V. (2004). Suchasnyi urok [Modern lesson]. *Interaktyvni tekhnolohii navchannia – Interactive learning technologies*. O.I. Pometun (Ed.). K. : Vydavnytstvo A.S.K. [in Ukrainian].

15. Shcherban, P.M. (2003). *Navchalno-pedahohichni ihry [Educational and pedagogical games]*. K. : Vyts. shk. [in Ukrainian].

16. International Encyclopedia of the Social and Behavioral Sciences. Vol. 14 / Eds. N.I. Smelser and P.B. Daltes. Oxford, 949.

17. Kuby, R. (1997). Media Literacy in the Information Age. New Brunswick; London.

18. Potter, W.J. (2001). Media Literacy. Thousand Oaks. London : Sage Publication.

19. Recommendations Adressed to the Unions Education Scientific and Cultural organization UNESCO (1999). In. Education for the media and the Digital Age. Vienna: UNESCO, 273–274. Reprint in: Outlooks on Children and Madia (2001). Goteborg : UNESCO and NORDICOM, 152.

20. Tyner, K. (1998). Literacy in a Digital World. Mahwah; New Jersey; London: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

21. Vlasiuk, I. (2015). Determinational criterias of economist's professional and terminological competence development. *International Journal of Economics and Society*, 1, 1, 121–124. Memphis, USA: ICES Foundation.

Zoïa Heorhiïevska,

Lecturer at the Department of Foreign Languages,
Odesa National Economic University,
8, Preobrazhenska str., Odesa, Ukraine,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9121-3607>

Yuliana Petrova,

Lecturer at the Department of Foreign Languages,
Odesa National Economic University,
8, Preobrazhenska str., Odesa, Ukraine,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4513-8738>

INNOVATIVE AND INFORMATION TECHNOLOGIES IN TEACHING THE DISCIPLINE “INTERCULTURAL COMMUNICATIONS” IN BUSINESS EDUCATION

One of the most important features of our time is the growing number of people who are in contact with cultures other than their own. The processes associated with the phenomenon of globalisation involve regular contacts in various fields between representatives of different cultures. This situation requires solving practical problems and issues of cultural adaptation of representatives of one culture in the territory of another cultural community. The article is devoted to the issue of using innovative and information technologies in teaching the discipline “Intercultural Communication”. The article analyses the concepts of “communication”, “intercultural communication”, “speech etiquette”. The problem of forming an individual’s ability to effective intercultural communication as a means of understanding the mental characteristics of different cultures, which is a guarantee of effective dialogue of cultures in the modern world, is considered.

The purpose of the article is to show the advantages of using computer technologies on the example of teaching the discipline “Intercultural Communication”, how innovative technologies can become an effective means of teaching a course on intercultural communication today. The role of multimedia activities in solving intercultural communication problems is revealed. The article also analyses the study of the practical activities of teachers of the Department of Foreign Languages in teaching this discipline. The novelty of the study lies in the comparison of the interactive potential of innovative and information technologies used for teaching students. Based on their practical experience, teachers demonstrate the possibilities of these technologies in online and offline modes in organising extracurricular activities, stimulating students’ independent cognitive activity, and creating conditions for individual and group learning activities. The obtained research results and the analysis of publications show that the issue of using innovative and non-standard means in the study of the discipline “Intercultural Communications” is extremely complex and significant.

The article concludes that the content of the concepts of “innovative and information technologies” and “intercultural communication” and its importance for the professional activity of future specialists is defined.

Key words: innovations, information technology, distance learning, interactive whiteboard, business education, culture, communication, intercultural relations, English language.

Подано до редакції 21.06.2023